

Digitálny Manifest

V nadväznosti na [Manifest digitálneho sektora z roku 2020](#), pripravuje SAPIE a AmCham Slovensko aktualizovaný digitálny manifest na podporu digitalizácie malých a stredných podnikov pre budúcu vládu. Téma digitalizácie malých a stredných podnikov je tiež prioritnou témou v rámci projektu Liga za digitálny rast¹.

Sektor malých a stredných podnikateľov sa na Slovensku dlhodobo nedostáva medzi priority vlády Slovenskej republiky, a to aj napriek tomu, že reprezentuje viac ako [95% všetkých firiem na Slovensku, tvorí viac ako polovicu pridanej hodnoty hospodárstva a zamestnáva zhruba 75% aktívnej pracovnej sily](#). Aj na základe vyššie uvedených čísel je jednou z najdôležitejších súčastí slovenskej ekonomiky, a vyžaduje si špecifickú pozornosť.

Technológie sú neoddeliteľnou súčasťou doby, v ktorej sa nachádzame. Nástup digitálnych riešení je v mnohom spájaný so skvalitnením a zjednodušením života, zvýšením životnej úrovne, zvýšením konkurencieschopnosti firiem a inovačného potenciálu krajiny. Téma digitalizácie je o to naliehavejšia, že Slovensko sa v oblasti digitálnej konkurencieschopnosti od roku 2014 postupne prepadá – z 20. priečky až na aktuálne 23. miesto z 27 členských krajín EÚ v správe DESI 2022² (Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti - angl. Digital Economy and Society Index). Je nesmierne dôležité, aby sme sa ako spoločnosť zmobilizovali a začali konať, a aby sa potreby malých a stredných podnikateľov so zreteľom na podporu ich digitálnej transformácie dostali medzi dlhodobé priority budúcej vlády Slovenskej republiky. Ďalším z dlhodobých problémov Slovenska, s ktorým bojuje už niekoľko rokov, je oscilácia na konci rebríčka svetovej konkurencieschopnosti. Podľa posledného [rebríčka publikovaného 20. júna 2023](#), je Slovensko na 53. mieste zo 64. hodnotených krajín. V rebríčku [svetovej digitálnej konkurencieschopnosti z roku 2022](#) sa Slovensko nachádza na 47. mieste, rovnako ako v roku 2021.

Veríme, že v téme podpory digitalizácie malých a stredných podnikov by vláda Slovenskej republiky mala mať na zreteli niekoľko kľúčových priorít: podporovať nadobúdanie mäkkých a technických zručností u zamestnancov a zamestnávateľov, zlepšovať prácu s dátami, cloudovými riešeniami a umelou inteligenciou, podporiť kybernetickú ochranu, ochranu dát a práv zákazníkov a firiem, či efektívne podporovať a využívať už existujúce nástroje a centrá pomoci MSP, ktorých na Slovensku pribúda.

V rámci jednotlivých tém, ktoré sú nevyhnutné zabezpečiť pre podporu zvýšenia úrovne digitálnej transformácie slovenských malých a stredných podnikov, SAPIE a AmCham Slovensko pripravili zhrnutie návrhov kľúčových konkrétnych bodov, jasne definovaných merateľných cieľov, ktoré komunikujeme na jednotlivé politické strany s cieľom prioritizovania týchto tém vo svojich volebných programoch a následne v programovom vyhlásení vlády SR po septembrových parlamentných voľbách.

Z nášho pohľadu medzi najdôležitejšie témy patria:

Vzdelávanie v oblasti digitálnych zručností: Kvalifikovaná pracovná sila so správnym setom zručností je základným predpokladom pre úspech každej firmy, ale zároveň jednou z najväčších aktuálnych výziev. Podľa Indexu digitálnej ekonomiky a spoločnosti DESI 2022 len 55 percent Slovákov disponuje základnou úrovňou digitálnych zručností a iba 4,3 percenta zamestnaných osôb sú odborníci v informačno-komunikačných technológiách. Zároveň EÚ si v Digitálnej dekáde (digitálne ciele do roku 2030)³ stanovila

¹ Projekt Liga za digitálny rast aktuálne združuje 10 partnerských organizácií zo 4 štátov - Slovensko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Brusel. V rámci iniciatívy bolo zorganizovaných za posledných niekoľko mesiacov viac ako 20 diskusií a podujatí, pracovných skupín a vypracované odporúčania pre vlády na zvýšenie podpory digitalizácie MSP. Projekt je podporovaný aj organizáciou Centre for International Private Enterprise (CIPE).

² [DESI 2022](#)

³ [Europe's Digital Decade: digital targets for 2030](#)

cieľ, aby do roku 2030 aspoň 80 percent ľudí disponovalo základnými digitálnymi zručnosťami. Toto sa dá dosiahnuť len intenzívnou medzisektorovou spoluprácou, postupnými zmenami vo vzdelávacom systéme a dostatočným financovaním rôznych aktivít a projektov na zlepšovanie digitálnych zručností občanov. Niektoré z potrebných opatrení, ktoré je nutné realizovať sú definované v schválenej Národnej stratégii digitálnych zručností SR a Akčnom pláne na roky 2023 - 2026⁴. Medzi takéto opatrenia patria :

- posilnenie aktivít úradov práce alebo iných orgánov verejnej moci zameraných na nadobudnutie digitálnych zručností potrebných pre adaptáciu a udržateľnosť na trhu práce
- dlhodobo podporovať organizácie, ktoré realizujú vzdelávacie projekty v oblasti digitálnych zručností
- zaviesť matchmakingové programy v oblasti digitálneho vzdelávania
- sprístupniť e-learningové programy zamerané na digitálne zručnosti vytvorené z verejných zdrojov
- zjednodušenie legislatívy a administratívnych postupov (udeľovanie národných víz, uznávanie dokladov o vzdelávaní) pri zamestnávaní cudzincov z tretích krajín
- podpora zamestnávateľov poskytujúcich vzdelávanie vlastným zamestnancom v oblasti digitálnych zručností

Sprístupnenie údajov orgánov verejnej moci: Ako konštatuje Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií 2030⁵, kontinuálnym cieľom v oblasti informatizácie verejnej správy musí byť transparentné zverejňovanie čo možno najširšieho okruhu údajov, a to v súlade s heslom “čo nie je tajné, tak je verejné”. Zverejnené údaje v strojovo spracovateľnej podobe môžu byť následne využité pre tvorbu kvalitných verejných politík, pre vývoj nových inovácií alebo vo výskumno-vývojových aktivitách. Zverejňovanie údajov verejnej správy upravuje smernica EÚ Open Data Directive, ktorá bola do slovenskej legislatívy transponovaná minulý rok. Zároveň MIRRI SR pripravuje nový legislatívny rámec, a to zákon o údajoch. Je dôležité, aby táto legislatíva jasne nastavila, ktoré všetky inštitúcie sú povinné údaje zverejňovať ako aj nastaviť pravidlá pre ich zverejňovanie a prístup oprávnených osôb: jednotná podoba a ideálne jedna webová platforma. Máme za to, že okruh inštitúcií povinných zverejňovať údaje (ako aj okruh oprávnených osôb na prístup k údajom) je potrebné postupne rozširovať, a to napríklad aj na verejné podniky. Vláda SR by mala tiež aktívne podporovať zapojenie slovenských subjektov do EÚ dátových iniciatív v rôznych oblastiach ako napríklad priestorové či zdravotné údaje.

Zabezpečenie, uplatňovanie a presadzovanie existujúcich bezpečnostných noriem v oblasti kyberbezpečnosti, včasné vzdelávanie podnikateľov a zamestnancov podnikov. Podľa [prieskumu SAPIE](#) a Slovenskej sporiteľne, ktorý prebehol vo februári 2023 medzi malými a strednými podnikateľmi a mikropodnikmi, medzi najčastejšie z rizík, ktorými sa firmy cítia ohrozené pri zavádzaní digitálnych riešení, patrí kybernetický útok na firmu. Tvrdí to 44% mikropodnikateľov a 51% malých a stredných podnikateľov, ktorí sa zapojili do prieskumu. Podľa odpovedí kybernetickú bezpečnosť ale zároveň považuje tretina firiem za veľmi dôležitú a ďalšia tretina firiem ju považuje za skôr dôležitú. Pozitívne vnímame priority stanovené v [Národnej stratégii kybernetickej bezpečnosti na roky 2021 - 2025](#) schválenej vládou Slovenskej republiky v januári 2021 a [Akčný plán realizácie Národnej stratégie kybernetickej bezpečnosti na roky 2021-2025](#) schválený vládou Slovenskej republiky v júli 2021. Netreba ale zabúdať na nastavenie efektívnych formátov spolupráce verejného a súkromného sektora v oblasti kybernetickej bezpečnosti prostredníctvom pravidelných školení pre zodpovedných zástupcov štátnej správy, MSP, zástupcov samospráv a miest s cieľom zníženia dopadu kybernetických hrozieb na verejné inštitúcie a firmy.

Pokračovanie v elektronizácii verejných služieb s dosahom na podnikateľov: v súlade so záväzkom vyplývajúcim z Plánu obnovy a odolnosti SR, Komponent 17 Digitálne Slovensko⁶, je potrebné pokračovať v elektronizácii verejných služieb pre podnikateľov, a to najmä životných situácií súvisiacich s vykonávaním

⁴ [Národná stratégia digitálnych zručností a Akčný plán na roky 2023 - 2026](#)

⁵ [Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií 2030](#)

⁶ [POO K17 Digitálne Slovensko](#)

podnikateľskej činnosti. Zámerom je v plnej miere uplatniť princíp jedenkrát a dost', tak aby bola odstránená duplicitná komunikácia podnikateľa s orgánmi verejnej moci. Z toho dôvodu je dôležité integrovať jednotlivé systémy a zabezpečiť plnohodnotnú výmenu údajov medzi verejnými inštitúciami. Dôležité bude najmä implementovať už vybrané životné situácie zverejnené v Prioritnom zozname vybraných 16 ŽS + 1 ŽS⁷: administratívny chod podniku a začatie podnikania.

Efektívna implementácia EÚ nariadení zameraných na reguláciu digitalizácie (DSA, DMA, DGA, AIA, Data Act, NIS2, EUSC)⁸: Na základe výsledkov SAPIE Analýzy digitálnej vyspelosti MSP na Slovensku⁹, 30% MSP označilo legislatívne a právne bariéry za aktuálny problém ich firiem. Tento problém sa môže ďalej prehĺbovať v nadväznosti na implementáciu množstva nových nariadení a smerníc EÚ. Z toho dôvodu, a to v súlade so strategickým cieľom 3.1.4 (vytvorenie takého modelu verejnej správy a riadenia ("governance"), ktorý bude primerane reflektovať dynamický vývoj v digitálnom svete) Akčného plánu digitálnej transformácie Slovenska na roky 2023 - 2026¹⁰ považujeme za mimoriadne dôležité, aby vláda SR nastavila jednotnú a efektívnu implementáciu schválenej/pripravovanej legislatívy s dopadom na podnikateľské prostredie v oblasti digitalizácie a inovácií. Dôležité je, aby implementačné pravidlá jednotlivých nariadení a smerníc mali jednotný charakter (spadali pod jedného regulátora, resp. bola nastavená silná koordinácia medzi viacerými koordinátormi, zabezpečenie súhladu výkonu jednotlivých nariadení a smerníc, tak aby sa vzájomne dopĺňali a ich výklad nebol protichodný) a boli v maximálnom možnom súlade s východným textom prijatým na EÚ úrovni. V záujme harmonizácie a efektívneho fungovania jednotného digitálneho trhu je dôležité vyhnúť sa prijímaniu nadbytočných či protichodných pravidiel na národnej úrovni v oblastiach, ktoré už sú riadne regulované na EÚ úrovni (tzv. goldplating). Zároveň je potrebné, aby zodpovedné ústredné orgány štátnej správy, a to najmä MH SR a MIRRI SR, spustili osvetovú kampaň zameranú na zvýšenie povedomia o nových povinnostiach vyplývajúcich z danej legislatívy pre dotknuté subjekty na Slovensku. Nastavovanie mantinelov v podobe nových regulácií je dôležité, aby sme chránili naše spoločné hodnoty, ale zároveň je dôležité ich implementáciu realizovať tak, aby neboli ohrozené schopnosti podnikateľov ďalej inovovať.

Financovanie projektov a aktivít zameraných na digitalizáciu: Verejná podpora rôznych aspektov digitalizácie je momentálne mimoriadne roztrieštená medzi viaceré ministerstvá a implementačné agentúry. Následkom tejto roztrieštenosti sú nejednotné implementačné pravidlá, obsahovo podobné výzvy a celkový zmatok u potenciálnych žiadateľov. Efektívnych prístupov ako tento stav zlepšiť je viacero, ale konečným cieľom by mohlo byť postupne integrovať túto agendu do jednej organizácie, a to minimálne v implementačnej rovine. Taktiež je potrebné nastaviť transparentné pravidlá ako zaangažovať sektor realizujúci projekty cez jednotlivé výzvy do ich obsahovej tvorby, napríklad formou verejných konzultácií tak, aby boli čo možno najlepšie nastavené pravidlá, ktoré určujú ich realizáciu. Zároveň je mimoriadne dôležité realizovať opatrenie 1.1.1.2. z Akčného plánu digitálnej transformácie Slovenska na roky 2023 - 2026, ktorého cieľom je sprehľadnenie dostupnej podpory v oblasti digitalizácie. Výrazným pokrokom by bolo vytvorenie centrálného na užívateľa orientovaného webového portálu, cez ktorý by sa vyhlasovali všetky verejné výzvy a kde by sa prehľadne integrovali potrebné informácie pre žiadateľov.

22. júna 2023, Bratislava

⁷ [Prioritný zoznam 16 ŽS + 1](#)

⁸ DSA - Akt o digitálnych službách, DMA - Akt o digitálnych trhoch, DGA - Akt o správe údajov, AIA - Akt o umelej inteligencii, NIS2 - Smernica o kybernetickej bezpečnosti, EUSC - systém certifikácie kybernetickej bezpečnosti pre cloudové služby)

⁹ [SAPIE Report MSP](#)

¹⁰ [APDTS23-26](#)